A°. 1829. N°. 106.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 5 September.

FRANKFORT, den 1sten September.

Volgens berigten uit Semlin van den 19den Augustus, worden uit Servie zoo vele troepen getrokken, als de pacha's slechts missen kunnen, en naar Widdin gezonden. De Turken koopen vele wapens op, zoo het schijnt om bij de algemeene volkswapening te dienen. Hoezeer echter de regering hiervoor moge ijveren, is de geest der ingezetenen in de provincien daartoe over 't algemeen niet gunstig gestemd, en de Russische armee zal overal vreedzame ingezetenen vinden, wanneer zij behoorlijke krijgstucht houdt en geene te groote requisitien doet.

Daar de weg naar Adrianopel, over welken de Turken van Belgrado hunne brieven naar Konstantinopel verzonden, door de Russische troepen afgesneden is, heeft de pacha maatregelen genomen, ten einde de post zich over Salonichi langs de zeekust naar de hoofdstad begeve, zoodat hij thans eenen aanmerkelijken omweg moet maken.

Brieven uit Bucharest van den 16den Augustus melden, dat aldaar veel levendigheid in den handel heerscht, en in de vorstendommen alles dagelijks meer tot rust komt, vooral sedert men zich met grond meent te mogen vleijen, dat zij niet weder onder de Turksche heerschappij zullen komen.

— Men vindt in dagbladen weder eenige bijzonderheden, getrokken uit brieven uit Konstanstinopel van den 8sten dezer, nopens de vredes-onderhandelingen, welke de Porte zou willen aangaan; doch men heeft geenerlei bewijs, dat men develve voor echt kan houden.

PETERSBURG, den 22sten Augustus.

Het officiele dagblad behelst heden de volgende legerberigten:

Uit het leger bij Aidos den 6den Augustus. Reeds in de eerste dagen van zijne aankomst, had de opperbevelhebber der 2de armee, de graaf *Diebitsch*, vernomen, dat de Mahomedaansche ingezetenen van eenige dorpen in den omtrek der stad, die bij de aannadering onzer troepen naar de gebergten gevlugt waren, den wensch geuit hadden, met hunne huisgezinnen terug te keeren, en aldaar onder bescherming der armee rustig te mogen blijven. De opperbevelhebber heeft zich gehaast, zich deze gezindheid ten nutte te maken; nadat met hunne afgevaardigden gesproken was, hebben de ingezetenen van 12 dorpen, enkel Muzelmannen, aangemoedigd door de geruststellende verzekeringen van Zijne Excellentie, ons hunne wapenen overgeleverd, en zijn naar hunne woningen teruggekeerd, bij welke gelegenheid hun door den opperbevelhebber schutsbrieven en veiligheids-wachten zijn verleend.

Ook verder op, op den weg naar Adrianopel, begint men denzelfden maatregel aan te wenden, en naar den kant van Faki hebben zich reeds verscheidene Muzelmansche dorpen aan de voorhoede van den graaf *Pahlen* onderworpen, en hunne wapens uitgeleverd, met belofte, zich onder onze bescherming rustig te zullen gedragen. Om onder deze omstandigheden de zoo gunstige stemming van de Muzelmansche bevolking te bewaren en aan te wakkeren, heeft de opperbevelhebber eene proclamatie uitgevaardigd, waarbij hij de ingezetenen van Romanie uitnoodigt, vreedzaam in hunne woningen te blijven, en hun veiligheid van personen en bezittingen, alsmede volkomene vrijheid van godsdienst en regtspleging onder hunne eigene overheden, toezegt.

Van het Kaukasische legerkorps tot den 22sten Julij. Zijne Majesteit de Keizer heeft van den generaal *Paskewitsch van Erivan* het volgende verslag ontvangen, nopens de verrigtingen, welke na de inneming van Erzerum hebben plaats gehad.

Om zijne flanken tegen alle mogelijke pogingen van den vijand te verzekeren, zond de generaal graaf *Paskewitsch* twee expeditien af; de eene, onder bevel van den overste *Leman*, naar Chnisz, eene versterkte plaats, op eenen afstand van 100 wersten op den weg van Muscha gelegen, en de andere, onder bevel van den generaal-majoor *Bürtzoff*, naar Beiburt (of Baiburdi), eene vesting, 120 wersten van Erzerum, op den weg van Trebisonde gelegen.

Wijders werden er troepen naar de Sandschaks Olti, Narimane, Schawtet en Adschara, die zich tegen ons verklaard hadden, afgezonden, om dezelve aan de Russische regering te onderwerpen.

Den 16den Julij, vóór het vertrek der naar Chnisz bestemde expeditie, kwamen bij den graaf *Paskewitsch* afgevaardigden aan, die door de ingezetenen van de genoemde vesting afgezonden waren, om den graaf te verzoeken, hen in bescherming te nemen tegen de troepen van den pacha van Muscha, uit Kiurden bestaande, die op de tijding der inneming van Erzerum tegen hunnen aanvoerder waren opgestaan, en het dorp Chnisz zoo wel als de omliggende dorpen geplunderd hadden, terwijl de pacha zich genoodzaakt had gezien, met zijne troepen naar Muscha en zelfs nog verder, tot Betlisz toe, terug te trekken.

De overste *Leman* ontving dienvolgens bevel, om Chnisz, hetwelk met kanonnen was gewapend, te bezetten, en deszelfs ingezetenen zoo veel mogelijk te beschermen. — In het Sandschak Olti, welks ingezetenen hunne onderwerping aangeboden hadden, werd de vijand nergens gezien.

Van den anderen kant werd de expeditie van den generaal-majoor *Bürtzoff* tegen Beiburt met den besten uitslag bekroond. Deze vesting, welke met de stad, die zij verdedigt, Kars in grootte evenaart, en zich zoo wel door de zindelijkheid van hare straten, als door de fraaiheid van hare gebouwen onderscheidt, werd op den 19den Julij zonder tegenstand bezet; van deze gebeurtenis geeft de generaal-majoor het volgende verslag:

Onze kondschappers hadden berigt gegeven, dat de Kiahia van den seraskier, met de pacha's *Yaghia* en *Tijstschi-Oglou*, in dit district 5000 man troepen verzameld hadden, van welke ongeveer 2000 naar huis wedergekeerd waren; dat de pacha's voornemens waren, met de voorgeblevene 3000 man Beiburt te verdedigen, en dat er 500 man afgezonden waren ter verdediging van de koperwerken, welke zich op twee uren afstands van de stad bevonden. Den 20den eindelijk verzekerden de kondschappers, 's avonds te voren de gemelde Turksche troepen ontmoet te hebben. Volgens de ontvangene bevelen, besloot derhalve de generaal-majoor *Bürtzoff*, de koperwerken te bemagtigen en daarop voorwaarts te trekken. De majoor *Sass*, die afgezonden was om deze koperwerken te bezetten, werd aanvankelijk met geweerschoten ontvangen; dan de ingezetenen, grootendeels Grieken, draalden niet, de wapens weg te werpen, en met hunne heiligbeelden vooraan, ons te gemoet te komen; zoo kwamen deze werken in onze magt.

Op den marsch van hier naar Beiburt kwam het detachement eene bezending van de ingezetenen der stad te gemoet, met een geschreven stuk, waarbij allen zich verbonden, om de stad en vesting op dezelfde voorwaarden als Erzerum over te geven, en de ontwapening der geheele bevolking, van de stad zoo wel als van de omliggende dorpen, te bewilligden.

De afgevaardigden gaven berigt, dat de Turksche bevelhebbers, op de tijding van den aantogt der Russische troepen, Beiburt verlaten hadden; na de Armenische dorpen in den omtrek geplunderd te hebben, hadden zij zich in onderscheidene rigtingen, naar Erdzindschon, Gemisch-Chan, Trebisonde en Ispir, verstrooid.

Bij de bezetting van Beiburt, vond men 4 kanonnen, een kruidmagazijn en eenen aanmerkelijken voorraad levensmiddelen. Op zijnen marsch naar Beiburt, ontmoette de generaal-majoor *Bürtzoff* een groot aantal ingezetenen, die met hunne huisgezinnen naar de binnenste Turksche provincien terugtrokken, en onder welke er zich vele bevonden, die uit Kars, Sevinis-Madschinger en andere plaatsen kwamen; doch toen zij hoorden, dat Erzerum in onze magt was, gaven zij hun plan, om elders eene schuilplaats te zoeken, op, en keerden naar hunne woningen terug.

De pacha van *Van*, wien het gelukt was, op de grenzen van het pachalick Bajazet ruim 10,000 man bijeen te brengen, had in het begin van Julij eenen hevigen aanval op deze vesting gedaan, doch was na een bloedig gevecht, door het dappere garnisoen van deze vesting teruggeslagen, en, ondanks zijne overmagt, tot den aftogt genoodzaakt. Hij had zich daarop 15 wersten van Bajazet gelegerd en wilde daar nieuwe versterking afwachten; doch toen hij den 17den Julij van de verovering van Erzerum berigt kreeg, nam hij met zijne troepen dadelijk de vlugt.

BERLYN, den 1sten September.

Uit Konstantinopel wordt den 9den Augustus gemeld, dat, volgens de jongste tijdingen uit Azie, welke door tartaren zijn aangebragt, de Russen op den halven weg tusschen Erzerum en Trabesonde stonden; de kopermijnen in deze streken waren door hen bezet (zie de tijdingen uit Petersburg hierboven.)

Personen, welke deze streken naauwkeurig kennen, beweren, dat de laatste helft van dezen weg meer hinderpalen opleveren zal, dan de eerste, welke geheel door vlakten loopt. Trabisonde is, volgens dezelfde tijdingen, weder zeer in het naauw gebragt geweest: eene Russische vloot van 14 zeilen had de stad gebombardeerd. Te [illegible] tijd waren 1500 man aan land gezet, die echter met een verlies van 300 man ge-

noodzaakt waren geworden, om zich weder in te schepen. De vloot [illegible] was daarop naar het oosten afgezeild.

LONDEN, den 29sten Augustus.

Men heeft hier de navolgende tijding ontvangen:

« de ridder *Antonio de Mello*, aide-de-camp van den generaal *Villa-Flor*, gouverneur van Terceira, is gisteren te Exeter aangekomen, van waar hij zich naar den marquis *de Palmella* begeven heeft, met depêches, meldende de geheele nederlaag der troepen van van don *Miguel*, welke den 11den dezer op Terceira ontscheept zijn. Zij hebben 1200 man aan dooden, gewonden en krijgsgevangenen verloren; onder de dooden bevindt zich de generaal, die als tweede opperbevelhebber der expeditie commandeerde.» Alzoo zal dit eiland buiten de magt van don *Miguel* blijven en bij voortduring don *Pedro* of zijne dochter als souverein erkennen.

PARYS, den 31sten Augustus.

Naauwelijks was de heer *de Chateaubriand* te Parijs aangekomen, zegt de *Constitutionnel* heden, of hij heeft zijnen post van ambassadeur te Rome nedergelegd. Men zegt, dat hij gehoor bij Z. M. heeft verzocht, om de redenen daarvan open te leggen; doch men heeft nog niet vernomen, dat hem dit gehoor toegestaan is. Alzoo, vervolgt de *Constitutionnel*, ziet men de mannen, die sterk aan het koninklijke huis gehecht zijn, en hetzelve met hunne talenten en hunnen moed gediend hebben, zich met afkeer verwijderen van een ministerie, dat zij, met alle lieden van verstand, als hoogstschadelijk voor de belangen der monarchie beschouwen.

— Volgens een der departementale dagbladen, is door het ministerie van justitie aan de procureurs des Konings aanschrijving gedaan: 1°. om onderzoek te doen naar de schrijvers der liberale dagbladen, en derzelver onderscheidene correspondenten op te geven; 2°. om te laten hooren naar de gesprekken, die in de societeiten en op openbare plaatsen gehouden worden, en de woordvoerders op te geven; 3°. om verslag te geven van de heerschende meening onder de ingezetenen.

— De wijngaardeniers van Champagne en Lotharingen hebben de gewoonte, om den wijn van elk jaar te benoemen naar de gebeurtenis of den persoon, welke tusschen de twee oogsten meest de aandacht opgewekt hebben. Den wijn van 1829 hebben zij nu reeds gedoopt en hem den naam van *la Bourdonnaye* (den nieuwen minister van binnenlandsche zaken) gegeven, omdat hij uiterst slecht zal zijn en niet duren zal.

— Te Marseille heeft den 24sten dezer de abt *Coulin* van den predikstoel verkondigd, dat men de jongste verandering van ministerie aan de [illegible] Maagd verschuldigd is, en haar dus daarvoor danken moet.

BRUSSEL, den 3den September.

De *Courrier des Pays-Bas* doet heden eene oproeping om op nieuw petitien in te dienen. Tachtig duizend teekenaren, zegt hij, zijn niet genoeg geweest; laat er nu drie honderd duizend komen.

Mengelwerk.

IETS OVER DEN *NOORD-BRABANDER*.

(Uit de Portefeuille van Z. Y. X.)

Men doet waarlijk niet wel, dat men zich den Noord-Brabander zoo weinig aantrekt, en zich gedraagt, als of dit dagbladje niet bestond. Het verdient meer opmerking dan men denkt. 'T is waar, er is iets kinderlijks, of, wil men, iets kinderachtigs, iets onrijps, of hoe zullen wij het noemen, in. Maar het heeft ook al dat *naïve*, dat ons bij kinderen, zelfs bij stoute kinderen, bevalt. Onder die oppositie-bladen of blaadjes, die willen en weten, of ook wel zonder het te weten, in de handen der jezuiten zijn, heeft men zich vooral sedert een jaar onbedenkelijk veel moeite gegeven om dit te ontveinzen. Zij erkenden wel dat zij het met hen eens waren, ter verkrijging van onze regten en vrijheden; zich voorbehoudende om de verbroedering te doen ophouden, zoodra men gewaar wierd, dat het om iets anders bij hen te doen was. Maar zij [illegible] zich, bij dat al, als of er geen het minste gevaar in stak een verbond met hen aan te gaan. Eene soort van schaamte belette hen er openlijk voor uit te komen, dat zij hunne vroegere bedoelingen er gaarne aan opofferen zouden, indien zij slechts het land hunner inwoning aan verwarring en regeringloosheid ten prooi konden geven, en daarbij het genoegen eener kwalijk vermomde wraak konden smaken. Heel anders is het met den Noord-Brabander gelegen. Men leze onder anderen zijn No. 69 van 23 Augustus, waar bij onder meer andere schietgebedjes en hunkeringen naar eene orde van zaken, zoo als wij in de tijden van Duc D'ALBA hadden, er vrij ruiterlijk er voor uit komt, dat het invoeren der inquisitie zulk eene onwenschelijke zaak voor ons land niet zoude zijn. Van vader ROOTHAAN sprekende, van wien de Zwollenaar gezegd had, dat dit *ideaal* van een jezuit « meer overeenkomst heeft met « een inquisiteur-generaal in ambtsbezigheden, dan met een dienaar des « Heeren; » laat hij er in zijne eenvoudige *naïviteit* op volgen: « Maar « wanneer zulks ook zeker ware, wat zwarigheid? Ieder meester, va[illegible] « der, overheid en vorst is inquisiteur in zijne ambtsbezigheden, anders « neemt hij zijne pligten niet behoorlijk waar.» — Nu zou men denken, dat hij het woord *inquisiteur* in de algemeene beteekenis van onderzoeker opnam, maar hij meent wel degelijk de *inquisitie*, zoo als zij eenmaal onder de geur der brandstapels, in de zestiende eeuw, in de *Nederlanden* bestond, met dat onderscheid alleen, dat hij het toen gebeurde met de ketters voor eene verdichte historie wil gehouden hebben. Anders weten wij geen zin te hechten aan het geen, waarmede hij deze zijne *naïviteit* besluit, namelijk: voor het overige kunnen wij niet vooronderstellen, dat de *Zwolsche verlichting* nog geloof zou hechten aan de afgesletene (NB. !) sprookjes en fabeltjes van eene Spaansche inquisitie.»

Voor welk eene soort van lezers dit dagblad schrijft (namelijk voor hen die deze brandstapeltjes voor fabeltjes kunnen houden) kan men hier uit opmaken.

Gelukkig echter dat soortgelijke knaapjes-dagbladen ook bij de ongelukkigste teruggangen en terugwerkingen van den tijd, waarin wij leven, niet langer nadeelig kunnen zijn; ja zelfs dat zij meer goed dan kwaad doen. *Vooreerst*, omdat zij hunne slinksche oogmerken (wij willen zeggen: de oogmerken van hen in wier dienst zij zijn) ook aan de domste soort van lezers verraden. *Ten tweeden*: omdat het zoodje, waarvan zij de spraakbuizen zijn, even zoo goed als de andere soorten van nachtwerkers, vertegenwoordigd, en bij hen, die dit weten moeten, door zich zelven en de hunnen aan de kaak gesteld worden. *Ten derden*: omdat men niet slechts de zoogenaamde fatsoenlijke lieden der *obscuranten* en *obscuranten genooten*, maar ook het janhagel van deze partij moet leeren kennen, 't geen thans en vooreerst nog naauwelijks mogelijk zoude zijn, wanneer zij zich zelf niet aan den dag bragten. En *ten vierden*: omdat zij in hunne onbegrijpelijke onnozelheid en *naïviteit*, meest al zeer begrijpelijke commentarien maken, op hunne slimmere bondgenooten, waarvan zij de onhandige handlangers zijn.

Van dit laatste zal het staaltje, dat wij uit het artikel ZAL MEN OP NIEUW PETITIEN MOETEN INDIENEN, trekken, ons eenig denkbeeld geven; het luidt aldus: « O! waarom heeft de Souverein niet dezelfde woorden « gerigt aan de eerste regering, welke hij, na zijn vertrek uit *Brussel*, ont-« moet heeft, die hij, vierentwintig uren voor zijne terugkomst, in den « schoot zijner hoofdstad heeft uitgesproken? De proef zoude onfeilbaar « geweest zijn..... maar er zijn andere middelen om het koninklijke ge-« weten in te lichten.»

Wil men de hoogte van vernuft en smaak, waarop dit dagblad met zijne lezers en *correspondenten* staat, leeren kennen? Men leze het rijmpje (of hoe zal ik dit pseudo dichterlijk voortbrengsel noemen) in datzelfde No. *van eenen vriend van godsdienst, regt en vrijheid*. Waarvan om de grap of tot stichting het volgende tot proef:

Heilvol, zalig is het leven
Van die bij beroep en pligt
Geene ambten na wil streven,
En in ruste dat verrigt,
Wat de huisselijke zorgen
Staâg vereischen van den mensch:
O! dat lot is hun verborgen,
Die gedurig met hun' wensch
Hijgen naar de gunst der grooten,
Ach! soms al te duur gekocht,
Wijl zij tegen klippen stooten
Waar het bitse nijd-gedrocht
Zijnen zwadder uit gaat spouwen
En de lucht met gift bedampt,
En aan eer en roem gaat knouwen
En naar al wat nadert raamt,
Om het kleed en hembt te scheuren,
Dat de naaktheid nog bedekt;
'T geeft een grimlach *bij het treuren*
Van die [illegible]

Ja wel een grimlach, [illegible] lezer? Het slot van dit schoone stuk, hetgeen zich vooral door zuiverheid van stijl en versificatie en verhevenheid van denkbeelden onderscheidt, luidt aldus:

Zie STASSART'S, DE MEULENAEREN,
VAN SASSEN'S, SECUS, LE HON,
Elk in grootheid evenaren.
De BROUCKERE *en een* SURMONT;
FABRY, GERLACHE *en meer mannen,*
Met een' burgerkroon versierd,
Hebben allen zaâm gespannen
En te zaâm gezegevierd!
Neêrland zal hun lof weêrgalmen
Tot dat 't eind des tijds er is:
Dan vlecht men nog zegepalmen
Op hun schoone beeldtenis!

Waarlijk, ik herhaal het, de Noord-Brabander doet aan de goede zaak der verlichte *oppositie*, die zich even zeer en met even veel regt tegen de thans zegepralende partij in *Frankrijk* verklaart, meer goed dan hij zelf denkt.

Wij zien het gaarne, dat er zulke mannen van de wacht optreden, om zich zelven en de hunnen te schandvlekken; zij sparen ons de moeite om hen op hunne plaats te zetten, dewijl zij zich zelven regt doen; wel verre van hen in den baard te varen, zullen wij ze aanmoedigen, en zoo veel in ons is, zorg dragen, dat zij gelezen worden. Willen zij ons van tijd tot tijd voor *onbeschofte lasteraars*, (zoo als in het aangehaalde No.) uitmaken, des te beter; wij zouden er slechter aan toe zijn, wanneer zij onze lofbazuinen waren. Tegen hen het zwaard trekken zullen wij zeker niet: er zijn menschen wien men de ooren niet kan wasschen zonder zijne eigene handen te bezoedelen, en een dronken of krankzinnigen vijand, die zich zelven mishandeld en straft, moet men de handen niet binden.

Nog eens! als niemand het doet, wij zullen ons der zake van den Noord-Brabander aantrekken, en zijne geestige luimen (want ook daarin slaagt hij wel eens) niet altijd ongemerkt in zijn eigen dagblad laten verloren gaan; zoo als onder anderen ook deze uit hetzelfde No., een zijner *beminde* lezers zegt daar: « Wanneer men hen (te weten de jezuiten-« haters, en hun getal is niet klein) gelooven wilde, dan zijn de jezuiten « en met hen alle regtzinnige priesters, de goddeloosste menschen van de « aarde; dan hebben zij alle gruwelen op aarde uitgevoerd, ja zelfs ADAM « en EVA uit het paradijs, en LUCIFER, met zijnen aanhang, uit den He-« mel *gedouwd!!!*)

Is er meer noodig om hetgeen wij zeiden te regtvaardigen? — Wij willen ten slotte den Noord-Brabander, ten blijke dat wij het wel met hem meenen, nog raad geven, om namelijk dien correspondent uit *Gelderland* (zoo ten minsten luidt het bovenschrift van een zijner brieven) toch in waarde te houden, want die man heeft hem dan maar eens spoedig en knap ingelicht, waar de brief uit het Zuiden aan eenen vriend in het Noorden, waarnit een fragment in de Arnhemsche Courant geplaatst is, van daan is gekomen; men zoude in waarheid zeggen, hoe kan men zoo juist raden; nu die man is er dan eens goed achter, ik herhaal het, hij is van groot belang voor den *Noord-Brabander!!*

Aan de Redactie!

Van tijd tot tijd ga ik wel eens een pijp rooken bij mijnen buurman M., een man, die met middelen gezegend, zoo gerust en stil als eenvoudig leeft; doch een groot liefhebber is van zijn vaderland, en op alles wat rondom hem gebeurt, zeer nauwkeurig let, en er gaarne over praat. Zelden kom ik bij hem of ik hoor wat nieuws; hoezeer vele dingen hem soms in geen al te best humeur brengen, en ik wel eens, bij eene vraag, welke uit onkunde voortkomt, een graauw moet afwachten: doch dit belet niet dat wij goede vrienden zijn en blijven. — Dezer dagen ging ik eens weder bij hem, ik vond hem grimlachende; op mijne vraag waarom hij lachte, toonde hij mij eene zeer zonderlinge drukfout in de Staats-Courant; dat behoorde in eene Staats-Courant nu wel zoo niet te zijn, zeide hij verder, maar ik zie nog grooter drukfouten in andere Dagbladen, welke men reeds honderde malen heeft over het hoofd gezien, en die men niet schijnt te willen verbeteren: ik vroeg hem welke dat dan toch wel moesten zijn? toen nam hij eene andere Courant, zie, zeide hij, dit blad lees ik enkel om te zien hoever de vuilaardigste kwaadaardigheden gaan kunnen: ziet ge wel wat daar boven staat? nu ja antwoordde ik, *le Catholique*, daar heb ik wel eens van gehoord, maar is dat eene drukfout? wel zeker zeide hij; dat getuigt de inhoud alle daag: het moet zijn *le Cacologique*. Ik vroeg hem wat dat beteekende? het is ook een Grieksch woord, zeide hij, vraag de beteekenis maar eens aan de redactie van de Arnhemsche Courant, die helpt gaarne te regt, en ik twijfel niet of zij zal *le Catholique* zoo wel voor eene groote drukfout houden als ik.

Hij had ook een boek voor hem liggen, waarin hij scheen gelezen te hebben: ik vroeg hem of dat wat mooi's was? of het wat mooi's is! antwoordde hij, een kostelijk boek, hetwelk in *Duitschland* voor 43 jaren en bij ons voor 38 jaren uitgekomen, dat nu al lang vergeten is; het heet, *Faustin of de philosophische eeuw*: hier vindt men, ging hij voort, al die jezuiten- en papen kunsten en hunne snoode zeden beschreven, welke wij in onzen tijd weder onder andere gedaanten hebben zien te voorschijn komen: toen had men den beruchten mirakelwerker en duivel bezweerder GASSNER; nu een VAN HOHENLOHE. — Toen vloog de duivel, in de ligchamelijke gedaante eener zwaluwe, uit den broekzak van een bezeten en bezworen knaap: nu laat men brieven uit den Hemel vallen, en laat teekenen aan den Hemel verschijnen die door gensdarmes bevestigd worden. — Toen, ging hij verder voort, werden te *Rome*, de gunsten der *otaheitsche* dames, ten behoeve der carmeliter monniken, verklaard voor een *reservatum ecclesiasticum*! (ik vroeg hem wat dit beteekende? vraag het aan de Redactie was het antwoord) nu hebben wij *Contrefattos* en consorten. — Ja buurman zeide hij, dit boek is een uitnemend boek, het behoorde, mijnes inziens, broodnoodig herdrukt te worden, en ieder verstandig man en liefhebber van zijn vaderland, die ziet wat er thans rondom gebeurt, moest dit boek, met wit papier doorschoten, als een legger bij zich hebben, en dagelijks aanteekenen wat, sedert hetzelve voor het eerst in 't licht verscheen, verbeterd of verergerd was: — ééne zaak, dit kan ik u vooraf zeggen, zal men voor vast bewaarheid vinden, dat jezuiten en monniken altijd een en hetzelfde heilloos gespuis gebleven zijn; gezworen vijanden van alle verlichting en maatschappelijk heil; en die, konden zij, nog heden overal dezelfde moord- en bloedtooneelen zouden aanrigten, als ten tijde onzer vaderen, onder DUC D'ALBA en in vroegere tijden.

Bedaar! buurman! bedaar, zeide ik, zoo ver zal het toch wel niet weder komen; de tijden zijn veranderd, dat zou thans zoo gemakkelijk niet gaan.

Weest verzekerd, graauwde hij mij toe, dat daarom de monniken geest dezelfde is, en dat hij nooit zal nalaten om, door allerlei middelen, de snoodste niet uitgezonderd, te beproeven hoe ver hij het brengen kan. — Geloof mij, zeide hij, kwam het maar zoo ver, men zou zien of er ook in ons rijk geen inquisiteurs en Duc D'ALBAS zouden te voorschijn treden, lieden, die, om vorige zonden uit te wisschen, zich gaarne tot werktuigen eener bloeddorstige geestelijkheid zouden laten gebruiken: even als een snoode LE TELLIER en LA CHAISE aan LODEWYK den XIV. vergeving van alle zijne zonden beloofden, zoo hij de Protestanten wilde vervolgen en uitroeijen: en waarvan de gevolgen bekend zijn.

Maar, zeide ik hem, ik heb wel gehoord dat de Pausen en monniken thans zoo erg en vervolgziek niet meer zijn als wel in vroegere dagen; en men ziet toch thans zulke dingen niet als voor twee en drie eeuwen.

Wat? zeide hij, in drift oprijzende, hebt ge dan sedert lang niet gelezen, hoe het in *Spanje* en in *Portugal* toegaat? waar eigenlijk de monniken regeeren, en hoe verschrikkelijk zij daar tegen hunne slagtoffers woeden? — Hebt ge het laatste Roomsche inquisitie-plakaat niet gelezen? heeft de hel ooit iets snooder kunnen uitbraken? waarbij zelfs aan Roomsche vrouwen verboden wordt zuigelingen van joden en zoogenaamde ketters met hare borsten te laven? Ik ten minste, graauwde hij mij toe, schame mij met en in naam van alle brave weldenkende Roomschgezinden over zulke gruwelen; maar zoo iets is tevens zeer geschikt, om aan alle Protestanten te toonen waar het heen wil, en wat men te wachten heeft, als men in de Protestantsche landen niet op zijne hoede is tegen de streken van het Roomsche hof, de woelingen van sommigen uit de Roomsche geestelijkheid en de listige omleidingen der jezuiten; die, ook vermomd onder allerlei gedaanten en kleederen, en in alle standen der maatschappij indringende, de ijverigste werktuigen zijn ter bevordering der belangen van het rijk der duisternis en des zielendwangs: terwijl men den boozen invloed van dat alles, als men niet willens blind is, dagelijks [illegible] en moet bespeuren: want *aan de vruchten kent men de boomen*.

Maar, vroeg ik toen, als dan de jezuiten zoo snood zijn, hoe komen zij dan toch aan den naam van jezuiten? waardoor ik, in mijne eenvoudigheid, altijd heb verstaan, *volgelingen* van onzen Heer JEZUS; die trachten te leeven en te handelen, zoo als Hij geleerd en gehandeld heeft: mij dunkt dat zij dan dien naam in 't geheel niet verdienen.

Dat is, antwoordde mijn buurman, het verstandigste woord, hetwelk ik nog van u gehoord heb; neen, waarlijk, zij verdienen dien naam niet: zij zijn juist het tegengestelde van 't geen onze Heer was; en hebben niets van Zijnen geest: de hunne is gelijk aan, indien niet nog erger dan dien der Phariseeën, ten tijde des Zaligmakers: hunne gruwelijke *stellingen* zijn uit hunne schriften en hunne *gruwelstukken* uit de geschiedenis bekend. — Gisteren nog, ging hij voort, las ik een staaltje van hunne behandeling der kweekelingen hunner orde. — Een jezuit wilde aan iemand een bewijs geven van de gehoorzaamheid der jezuitsche leerlingen: op den trap van het verblijf kwamen hem twee te gemoet: de jezuit belastte hen, neder te knielen en de zolen zijner schoenen te kussen: zij deden het; ziet nu opwaarts, zeide hij, zij deden het, hij spoog hen in het aangezigt en ging heen.

Zoo deed onze Heiland voorzeker niet, en, naar mijn gevoelen, bezondigt zich elke protestant en lastert den naam zijnes Heeren, door deze snoode wezens naar dezelfs heiligen naam te noemen: men noeme hen liever naar dengenen die hen heeft uitgebroeid, *Ignatianen* of *Lojolisten*, eenen anderen naam komt hun niet toe.

Ik wilde voortgaan om nog zoo het een en ander te vragen; doch mijn buurman moest uitgaan en kon nu niet langer met mij spreken. Daar zeide hij, neem het boek, lees het, daar zult ge honderd maal meer in vinden, dan ik u zou kunnen zeggen, of ik zou het werk geheel moeten voorlezen; dat kunt ge zelf doen; en neem dan, zoo veel ge kunt, de moeite, om oplettend, alles wat ge dagelijks in de nieuwspapieren leest, op te merken, en met de in dit werk voorkomende bijzonderheden te vergelijken, gij zult u die moeite niet beklagen.

Mijne heeren van de Redactie der Arnhemsche Courant! Het gesprek met mijnen buurman, heeft mij sedert door het hoofd gemaald; ik heb ook dat boek gelezen, en ik kon soms mijne oogen niet gelooven: mijn goede buurman heeft mij echter meer doorzigt toegekend dan ik mij zelve toeschrijve, ook ben ik niet in de gelegenheid om alles te weten en te lezen. Ik dacht dus, ik zal zijnen raad eens volgen, schrijven ons gesprek, voor zoo veel ik het onthouden heb, eens op en zenden het aan de heeren; zij kunnen er naar welgevallen mede handelen: en wordt het dan goedschiks aangenomen, dan zou ik in 't vervolg misschien nog wel een tweede praatje met mijnen buurman kunnen zenden, als ik hem eens weder in eene goede praatluim aantref.

L.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 4den September 1596 werd de beroemde Nederlandsche dichter CONSTANTYN HUYGHENS geboren.

Den 4den dito 1642 gaf prins WILLEM, zoon van FREDRIK HENDRIK in den Spaanschen oorlog de eerste blijken van dapperheid.

Den 4den dito 1672 werd de regering in *'s Gravenhage* veranderd.

Den 5den dito 1644 gaf *Sas van Gent* zich aan prins FREDRIK HENDRIK over.

Den 5den dito 1672 besloot de regering van *Amsterdam* om hare posten neder te leggen.

Den 5den dito 1768 had de eerste bijeenkomst plaats op de korenbeurs te *Amsterdam.*

ARNHEM, den 5den September.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 4 Sept. 3 El 9 Palm 0 Duim; gewassen 80 D., gevallen 0 D.
Den 5 dito 4 El 2 Palm 0 Duim; gewassen 30 D., gevallen 0 D.

Heden morgen, ten 7 ure, overleed, tot onze bittere droefheid, onze hartelijk geliefde Dochter *DOROTHEA HENRIETTE*, in den ouderdom van 23 jaren en vier maanden, aan eene uitteerende ziekte van ruim vier maanden.

[illegible], den 3den September 1829.

J. TROOST.
M. D. TROOST, Geb. TUHR.

Familie en Vrienden gelieven deze ook als bijzondere kennisgeving aan te merken.

---

§ § § Op Zaturdag den 12den September 1829, des voormiddags ten tien ure, ten huize van *P. DE BRUIN*, te *Veessen*, zullen KERKVOOGDEN der HERVORMDE GEMEENTE van *VEESSEN*, daartoe geautoriseerd, onder nadere approbatie van het Provinciaal Kollegie van Toezigt op de Kerkelijke Administratie der Hervormden in *Gelderland*, publiek en aan de minstaannemende aanbesteden:

Het BOUWEN van een geheel NIEUW PASTORIEHUIS in de Gemeente *Veessen*, met de LEVERANCIE van al de daartoe benoodigde MATERIALEN.

Waarvan het Bestek en de Conditiën ten huize van den Kerkvoogd *E. OVERBOSCH*, te *Veessen*, en ten Kantore van den Notaris *VAN MEURS*, te *Heerde*, ter lezing zullen liggen.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

VERKOOPING.

De AGENT van het DOMEIN te *TIEL* zal, op Donderdag den 17den September 1829, des namiddags ten vier ure, ten huize van de Weduwe *WILLEM VERMYN*, in de *Roode Molen* te *Zennewijnen*, in het openbaar aan de meestbiedenden verkoopen;

als:

Ongeveer drie Bunders WAARDENHOUT, staande op de Domaniale Rijswaard onder *Ophemert.*

De Conditiën zijn te lezen aan het Bureau van den Heer Administrateur der Domeinen in het Eerste Ressort, te *Arnhem*, ter Secretarie van de Gemeente *Ophemert* en ten Kantore van den Agent van het Domein te *Tiel.*

De Agent voornoemd,
J. RAGAY.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

AANBESTEDING.

De AGENT van het DOMEIN te *TIEL* zal, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, Donderdag den 17den September 1829, des voormiddags om elf uren, ten Raadhuize der Stad *Tiel*, ten overstaan van het Hoofd van het Plaatselijk Bestuur aldaar, in het openbaar, aan de minstaannemenden, bij inschrijving, en vervolgens bij opbod aanbesteden; als:

Het maken of daarstellen van DRIE BLEESWERKEN, met de vereischte PAKBERMEN en TRIANGELS, daarop geplaatst, en in de Pakbermen verbonden, aan de Oevers der Rivier de *Waal*, bij de Domaniale Weilanden en den Rijswaard, gelegen onder de Gemeente *Ophemert*, Ambte van *Tielerwaard*, zoo als dit zal zijn afgebakend, en drie dagen voor de Besteding worden aangewezen.

Waarvan de Bestekken en Conditiën ter lezing liggen aan het Bureau van den Heer Administrateur der Domeinen in het Eerste Ressort, te *Arnhem*, in het locaal van het Gouvernement der Provincie *Gelderland*, ter Secretarie van de steden *Tiel*, *Nijmegen*, *Arnhem*, *Zutphen* en *Zalt-Boemel*, en ten Kantore van voornoemden Agent, te *Tiel.*

De Agent voornoemd,
J. RAGAY.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

AANBESTEDING.

De AGENT van het DOMEIN te *TIEL*, zal, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, Vrijdag den 18den September 1829, des voormiddags om elf uren, ten Raadhuize der Stad *Zalt-Boemel*, ten overstaan van het Hoofd van het Plaatselijk Bestuur aldaar, in het openbaar aan de minstaannemenden, bij inschrijving, en vervolgens bij opbod, aanbesteden; als:

Het maken en leveren van eene NIEUWE ZEILPONT, met al het daartoe benoodigde, zoo HOUT, als IJZERWERK, op het Domaniale Veer, te *Zalt-Boemel.*

Het maken en leveren van eene NIEUWE ZEILSCHUIT. En

Het maken en leveren van eene DRIE BOORDSE KETTINGBOOT, op hetzelfde Veer.

Waarvan de Bestekken en Condities ter lezing liggen aan het Bureau van den Heer Administrateur der Domeinen in het Eerste Ressort, te *Arnhem*, in het locaal van het Gouvernement der Provincie *Gelderland*, ter Secretarie van de Steden *Tiel*, *Nijmegen*, *Arnhem*, *Zutphen* en *Zalt-Boemel*, en ten Kantore van den voornoemden Agent, te *Tiel.*

De Agent voornoemd,
J. RAGAY.

---

§ § § De Notarissen Mrs. *J. NYHOFF* en *A. J. N. GODEFROY*, te *Arnhem*, zullen den 16den dezer, 's morgens ten 10 ure, in het Huis, wijk A. No. 115, onder in de Bakkerstraat, te *Arnhem*, publiek, erfhuiswijze verkoopen: allerhande MEUBELS en HUISRAAD, eenig GOUD- en ZILVERWERK en eene partij KLEEDEREN; breeder bij Biljetten en zijnde daags te voren van 10 tot 4 uren te zien.

---

† † † UIT DE HAND TE KOOP of TE HUUR: [illegible] bunsende Vrucht- en andere Boomgewassen, zeer bevallig LANDGOED de *Witte-Poort* genaamd, gelegen in de nabijheid der Hervormde en Roomsch Katholijke Kerken, onder *Neerbosch*, in het beste gedeelte van het Schependom, ¾ uurs van *Nijmegen*; bestaande in een groot geheel en door innerlijke inrigting bijzonder aangenaam HEERENHUIS, STALLING voor 4 Paarden, ORANJERIE, TUINMANSWONING, SCHUUR met nog eene PAARDEN- en BEESTENSTAL, voorzien van VARKENSKOT en verdere GEBOUWEN; voorts schaduwrijke WANDELINGEN, BROEIJERY, MOESTUINEN, groote en kleine Vischrijke VYVERS, bij uitstek goede WEILANDEN, KWEEKERY van Boom- en Bloemgewassen, en al wat verder tot een volmaakt Buitenverblijf behoort, groot [illegible] Bunders.

De noodige informatiën zijn deswegens te bekomen bij den Notaris *F. WIEGAND* te *Nijmegen*, door wien ook Toegang-Biljetten, ter opneming, zullen worden afgegeven.

---

† † † Ten Sterfhuize van wijlen den Heer Oud Burgemeester *VER HUELL*, binnen *Doesborgh*, zal op Dingsdag den 8sten September 1829, des namiddags ten 2 ure en volgende namiddagen openbare Verkooping worden gehouden, van HUISMEUBELS, welke daags te voren en op den gemelden Verkoopdag voor een ieder te zien zullen zijn, des voormiddags van 10 tot 12 uren.

LEES HIER.

De HOUDERS der LOTEN van het LANDGOED ENGHUIZEN worden verzocht, om dezelve aan het Postkantoor te *Arnhem*, voor den *eersten October* 1829, ter inwisseling te doen presenteren; daar dezelve op dien tijd aan het Kantoor der Registratie moeten overgeleverd worden, en dus na dien tijd niet kunnen terug genomen worden.

---

§ § § Eene fatsoenlijke, wel opgevoede JUFVROUW of WEDUWE, van 30 à 40 jaren, genegen zijnde om het bestuur op zich te nemen van een klein Huisgezin, tegen een behoorlijk, of, zoo hare talenten buitengewoon zijn, aanzienlijk salaris; kan zich, onder letter K, met gefrankeerde brieven aanmelden bij den Drukker dezer Courant.

---

† † † *L. JACOBS*, in den Porcelein-Winkel in de Ruggestraat te *Arnhem*, verwittigt zijne geëerde Begunstigers, dat zijn Depôt, even als het vorige jaar, wederom ruim voorzien is van de Nieuwste Modellen van ENGELSCHE, BRONSEN, FRANSCHE, SINOMBRE en ASTRALE TAFEL- en HANGLAMPEN, benevens een volledig Assortiment van GALANTERIëN, BIJOUTERIëN en PARFUMERIëN, echte EAU DE COLOGNE van *FRANÇOIS CHARLES MARIE FARINA*, te *Keulen*, per Kistjes van 6 Fleschen à *f* 2-25 en per Flesch à 40 Centen; voorts Brussche gekleurde en zwarte DAMES LAARSJES, SCHOENEN, SLOPKOUSJES en KLAKKEN. Alle bovenstaande Artikelen blijven bij denzelven steeds tot Fabrieks-Prijzen verkrijgbaar.

P. S. De goede constructie en het branden der Lampen, worden de Koopers derzelve verzekerd.

---

† † † [illegible] het Publiek te berigten, dat ten zijnen huize, met permissie van de Wel Achtbare Heeren Burgemeester en Wethouderen, op heden, Zaturdag den 5den September, zal worden gegeven BAL en REDOUTE. Hij zal zorg dragen dat het Orchest goed voorzien is en door een bekwamen Dansmeester zal gedirigeerd worden. Entrée 50 Centen.

BERIGT AAN DE LIEFHEBBERS DER BOTANIE.

FLORA BATAVA,

Of Afbeelding en Beschrijving van *Nederlandsche Gewassen*, door *J. KOPS*, Hoogleeraar te *Utrecht*, en *H. C. van HALL*, Hoogleeraar te *Groningen*. Van dit werk zijn reeds uitgegeven ruim 400 platen, kostende in quarto ruim *f* 200, en in octavo ruim *f* 100. Hetzelve wordt op nieuw van het begin af bij inteekening aangeboden, door de uitgevers *J. C. SEPP en ZOON*, Boekhandelaars te *Amsterdam*; zijnde hiervan een berigt alom gratis te bekomen.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.